

Ołów, Antoni Jan

"Theologie des Alten Testaments", Horst Dietrich Preuß, Stuttgart-Berlin-Köln 1991-1992 : [recenzja]

Studia Teologiczne 14, 385-386

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R E C E N Z J E

Studia Teologiczne
Biał., Droh., Łom.
14(1996)

Horst Dietrich Preuß, *Theologie des Alten Testaments*, B. 1-2, Stuttgart-Berlin-Köln 1991-1992, ss. 330, 361.

Dwutomowe dzieło protestanckiego teologa profesora dra H.D. Preußa, wykładowcy ze Starego Testamentu w Neuendettelsau, stanowi przykład teologii szczegółowej, skoncentrowanej na pojęciu Boga, Jego atrybutach oraz na relacji Jahwe do Narodu Wybranego. Autor rozprawy dokonuje przeglądu starotestamentalnych świadectw wiary, ukazując przy tym ich funkcje w procesie kształtowania podstawowych struktur teologii biblijnej.

W tomie pierwszym, który nosi podtytuł *JHWHs erwählendes und verpflichtendes Handeln* (dosłownie: Wybranego Jahwe i zobowiązującego się do działania) Bóg Izraela został ukazany głównie jako Partner Przymierza a zarazem Twórca religijnej wspólnoty. Szerokiemu rozwinięciu tej idei służą świadectwa towarzyszące wyjściu z Egiptu oraz wydarzeniu na Synaju. Tom ten (1) oprócz wstępu, nawiązującego w sposób krytyczny do dotychczasowych teologii biblijnych (m.in. G. von Rada) i metod stosowanych we współczesnej biblistyce, zawiera dwa rozdziały oraz wykaz użytych w pracy słów hebrajskich i szczegółowy spis rzeczy. Rozdział pierwszy, mający charakter dłuższego wprowadzenia, dzieli się na dwa podrozdziały, w których została wyjaśniona terminologia kluczowych słów i wyrażeni na oznaczenie Boga, Jego przymiotów, zwłaszcza w odniesieniu do świata i człowieka. W rozdziale drugim, podzielonym również na dwa podrozdziały, autor dużo uwagi poświęca Bożemu Imieniu wyróżniając m.in. element dianoetyczny (znaczenie imienia według jego sensu) i dynamiczny (znaczenie imienia według mocy i działania).

Tom drugi dzieła, jak wskazuje podtytuł - *Israels Weg mit JHWH* (dosłownie: Wędrówka Izraela z Jahwe) traktuje w dużym stopniu o historii związków Narodu Wybranego z Bogiem. Wybranie i zobowiązanie Izraela do zachowania warunków przymierza stanowi zdaniem H.D. Preußa centrum Starego Testamentu. Przemierzając długą drogę do Ziemi Obiecanej, wraz z pełnym dobroci i opieki Jahwe, Izrael konfrontuje swą wiarę z kulturą i wierzeniami kananejskimi. Wielkie czyny Boga niosą ze sobą konkretne zadania. Dar wybraństwa Bożego wymaga postawy *odpowiedzialności*, o czym nieustannie przypominają Prorocy. Książka ta (t. 2) została podzielona na dwa rozdziały, każdy z nich liczy pięć podrozdziałów. W rozdziale pierwszym autor omawia temat, który można streścić: *Bóg ojców*. Nawiązuje tu do prehistorii Izraela, do czasów patriarchów. Następnie podkreśla on rolę

świętyni w życiu narodu, precyzuje funkcje kapłanów, lewitów i proroków. W rozdziale drugim, na przykładzie wybranych Ksiąg i postaci biblijnych został ukazany stosunek Izraela do Boga. Autor porusza przy tym takie zagadnienia jak: sens życia i śmierci, powstanie z martwych, służba Bogu, bojaźń Boża, zaufanie, sprawiedliwość itp. Ostatnie podrozdziały pracy są poświęcone kultowi, świętom liturgicznym, eschatologii oraz roli Izraela, gdy chodzi o zbawienie innych narodów. Tom drugi, podobnie jak pierwszy, kończy się spisem słownictwa hebrajskiego i indeksem rzeczowym.

Teologia H.D. Preuβa pomimo pewnych rozbieżności, gdy ma się na uwadze teologię katolicką, np. przeakcentowanie - jak się wydaje kapłaństwa powszechnego wiernych (por. t. 2, s. 62-71) zasługuje na szczególną uwagę. Autor w sposób syntetyczny i uporządkowany przedstawia starotestamentalną koncepcję Jedyne Boga. W doborze źródeł cechuje go obiektywizm, nie ogranicza się tylko do publikacji protestanckich. H.D. Preuβ korzysta bardzo często z osiągnięć egzegezy i teologii katolickiej, co może przyczynić się do pogłębienia naukowych kontaktów przedstawicieli obu wyznań a być może też do szerszego dialogu pod kątem ekumenizmu.

Dzieło niemieckiego biblisty, na zasadzie lektury pomocniczej, może być bardzo przydatne przy studium teologii Starego Testamentu.

Ks. Antoni Ołów

Mathon Gérard, *Le mariage des chrétiens, t. 1: Des origines au concile de Trente*, Paris, Desclée 1993, ss. 382.

Książka G. Mathon ukazała się w serii *Bibliothèque d'Histoire du Christianisme* pod numerem 31. Autor, który jest profesorem teologii moralnej na uniwersytecie w Lille, prostym przystępnym językiem na przestrzeni 380 stron prezentuje niezwykle interesującą, bogatą i skomplikowaną historię małżeństwa chrześcijańskiego. Układ pracy jest chronologiczny i obejmuje okresy od początku ery chrześcijańskiej aż do Soboru Trydenckiego. Następny tom, który jeszcze się nie ukazał, obejmowałby okres nowożytny. G. Mathon porusza całe bogactwo aspektów socjalnych, prawnych, moralnych, duchowych, doktrynalnych.

Część pierwsza zatytułowana jest: *U źródeł małżeństwa chrześcijańskiego*. Autor przedstawia dwie tradycje, z jednej strony tradycję grecko-rzymską, z drugiej tradycję biblijno-judaistyczną. Obie tradycje stoją u podstaw instytucji małżeńskiej, jak i samej refleksji o sensie i znaczeniu małżeństwa. Apostołowie nie wprowadzają rewolucji. Małżeństwo na ziemi jest drogą świętości, a jedność małżeńska symbolizuje miłość Chrystusa do Kościoła.

Dруга część nosi tytuł: *Przeżywać po chrześcijańsku stan małżeński*. Opisany okres obejmuje mniej więcej czas pięciu pierwszych wieków. Od początku chrześcijaństwa nie jednoczą się w małżeństwa według lokalnych tradycji, ale nadają temu stanowi życia inny charakter. Jest to bowiem małżeństwo w *Panuu*. Po edykcji Mediolańskim, Kościół wychodzi z katakumb i może swobodnie i jawnie się rozwijać. Małżeństwo domaga się szczególnej troski. Kościół próbuje tworzyć własne prawo w tej dziedzinie,